

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060205

SLUTLIGT BESLUT
2024-10-22
Stockholm

Mål nr
ÖP 16359-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, slutliga beslut 2023-11-30 i mål nr P 5459-23, se bilaga A

PARTER

Klagande

Myndighetsnämnden för miljö och byggnad i Skurups kommun

Motpart

1. P.O.

2. H-Å.O.

SAKEN

Avvisat överklagande

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 2105871

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

Myndighetsnämnden för miljö och byggnad i Skurups kommun (nämnden) beslutade den 26 maj 2021 om förbud att använda byggnaden på fastigheten X. Beslutet adresserades till fastighetens lagfarne ägare H-Å.O.. Den 27 juli 2021 beslutade nämnden på nytt om användningsförbud avseende samma byggnadsverk. Beslutet adresserades till P.O. i egenskap av ny lagfaren ägare. Ett överklagande inkom till nämnden. Nämnden uppfattade att det var H-Å.O. som överklagade beslutet den 26 maj 2021 och fann att det hade gjorts i rätt tid. Efter att överklagandet hade hanterats i flera instanser återförvisades ärendet i april 2023 av mark- och miljödomstolen till länsstyrelsen för fortsatt handläggning med motiveringen att det bl.a. var oklart vilket av de två besluten om användningsförbud som hade överklagats samt vem som var klagande. Vid länsstyrelsens förnyade handläggning framkom att överklagandet avsåg båda besluten om användningsförbud och att såväl H-Å.O. som P.O. hade klagat. Länsstyrelsen begärde därefter att nämnden skulle rättidspröva det överklagande som hade gjorts av P.O., varpå nämnden den 25 september 2023 avvisade överklagandet på den grunden att det hade kommit in för sent. P.O. överklagade avvisningsbeslutet till länsstyrelsen. I beslut den 6 oktober 2023 upphävde länsstyrelsen nämndens beslut att avvisa P.O:s överklagande då myndigheten ansåg att dennes överklagande skulle anses ha kommit in i rätt tid. I samma beslut upphävdes även besluten om användningsförbud. Nämnden överklagade länsstyrelsens beslut i den del det avsåg avvisningsbeslutet. Mark- och miljödomstolen fann att nämnden inte hade klagorätt och avvisade överklagandet. Avvisningsbeslutet har överklagats till Mark- och miljööverdomstolen.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja mark- och miljödomstolens avvisningsbeslut och har bl.a. anfört följande. Det har förelegat jäv vid mark- och miljödomstolens handläggning eller vid beslutstillfället, eftersom domstolen tidigare prövat det aktuella överklagandet. Domstolen måste ses som en helhet. Mark- och miljödomstolens resonemang angående rättidsprövningen är inte

korrekt. Om inte mark- och miljödomstolen hade beslutat om rättidsprövningen såsom de gjorde, med följd att länsstyrelsen gjorde samma sak, så hade överklagandet avslagits såsom för sent inkommet och beslutet hade vunnit laga kraft.

P.O. och H-Å.O. har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens beslut. De har bl.a. anfört att det inte förelegat jäv vid mark- och miljödomstolens handläggning. De har gjort gällande att det har förelegat jäv vid nämndens handläggning av ärendet i sak.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS SKÄL

Frågan om jäv

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att det inte har förekommit jäv vid mark- och miljödomstolens handläggning av ärendet. Det noteras bl.a. att mark- och miljödomstolen har haft olika sammansättning vid beslutstillfällena. Det överklagade beslutet ska således inte upphävas på den grunden. Frågan om det förelegat jäv vid nämndens prövning i sak faller utanför de frågor som kan prövas i Mark- och miljööverdomstolen, eftersom domstolens prövning vid ett överklagande begränsas till att omfatta det som prövats i det överklagade beslutet. Mark- och miljööverdomstolen övergår därför till att pröva frågan om nämnden har haft rätt att klaga på länsstyrelsens beslut att upphäva nämndens avvisningsbeslut.

Några rättsliga utgångspunkter

Genom införandet av 2017 års förvaltningslag (2017:900) togs ett tidigare förbud mot överprövning i mer än en instans av ett avvisningsbeslut som grundats på att ett överklagande hade kommit in för sent bort (se 30 § i den äldre förvaltningslagen, 1986:223). I förarbetena anges att frågan i stället får regleras i speciallagstiftning (se prop. 2016/17:180 s. 259). Detta har inte skett i fråga om plan- och bygglagen (2010:900), PBL, som alltså inte innehåller någon begränsning i rätten att överklaga sådana beslut. Allmänna bestämmelser om klagorätt i mål enligt PBL gäller således för ifrågavarande beslut.

En kommunal nämnds beslut om bl.a. bygglov får överklagas till länsstyrelsen av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot (se 13 kap. 3 och 8 § PBL, samt 42 § förvaltningslagen). Länsstyrelsens beslut kan i sin tur överklagas till mark- och miljödomstol (se 13 kap. 6 § PBL).

Om ett beslut ska anses angå någon beror bl.a. på dess effekter. För klagorätt brukar i praxis uppställas krav på att beslutet antingen påverkar klagandens rättsliga ställning eller annars rör ett intresse som på något sätt erkänns av rättsordningen. Kravet att ett beslut ska ha gått klaganden emot kan bl.a. vara uppfyllt om det medför negativa effekter för klaganden. I praxis har detta i allmänhet ansetts uppfyllt om den som överklagar yrkar att beslutet ska upphävas eller ändras (se t.ex. HFD 2015 ref. 73). I bl.a. lagen (1996:242) om domstolsärenden anges emellertid att ett återförvisningsbeslut får överklagas endast om beslutet innefattar ett avgörande av någon fråga som inverkar på ärendets utgång (se 37 § 2 st lagen om domstolsärenden). Förvaltningslagen innehåller inte motsvarande regel. I praxis har dock en sådan begränsning även upprätthållits när återförvisning sker mellan förvaltningsmyndigheter (se t.ex. MÖD 2014:21).

Högsta domstolen har i avgörandet NJA 2023 s. 1001, "Bygg- och miljönämndens överklagande", tillerkänt en byggnadsnämnd klagorätt i en fråga om ett överklagande inkommit i rätt tid. Nämnden var att anse som part enligt huvudregeln i 5 kap. 2 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar, LOM, som stadgar att den först beslutande myndigheten blir den enskildes motpart i domstol. Av Högsta domstolens skäl framgår bl.a. att ett beslut i ett mål regelmässigt rör den som är part i målet samt att en nämnd, såsom huvudregel, är motpart i domstolen när en enskild har överklagat nämndens beslut och att det med denna ställning följer en rätt att överklaga ett beslut av domstolen om beslutet gått nämnden emot. Vidare uttalas att för en byggnadsnämnd som blivit part får en dom eller ett beslut som innebär att nämndens beslut ändras, typiskt sett, anses gå nämnden emot samt att detsamma gäller om nämndens beslut har undanröjts och ärendet återförvisats dit när ett sådant beslut är överklagbart. (Se punkterna 7–10 i rättsfallet.)

Nämndens klagorätt

Att en nämnd kan bli part i domstol följer, som nämnts ovan, av huvudregeln i 5 kap. 2 § LOM. Bestämmelsen, som är hämtad från förvaltningsprocesslagen, tillkom i syfte att skapa goda förutsättningar för prejudikatbildning på förvaltningsprocessens område (se prop. 1995/96:22 s. 72 f och s. 95-96). Någon motsvarande bestämmelse som ger den först beslutande myndigheten ställning som part finns inte för processen i länsstyrelsen, där förvaltningslagen tillämpas. I det ovan nämnda rättsfallet har Högsta domstolen lagt nämndens ställning som part i domstolen enligt LOM till grund för rätten att överklaga domstolens beslut. Fråga uppkommer alltså om nämnden, trots avsaknaden av en sådan reglering hos länsstyrelsen, kan ges rätt att överklaga länsstyrelsens beslut i en fråga om ett överklagande inkommit i rätt tid.

Av tidigare praxis får anses framgå att en nämnd inte kan anses klagoberättigad i en fråga om ett överklagande inkommit i rätt tid vid en tillämpning av de allmänna kriterierna att beslutet ska angå nämnden och att det gått nämnden emot. I rättsfallet NJA 2021 s. 334, "Stadsbyggnadsnämndens överklagande", som gällde ett ärende om återställande av försutten tid för att överklaga en nämnds beslut att bevilja bygglov, uttalade Högsta domstolen bl.a. att en kommunal nämnd inte blir motpart i Mark- och miljööverdomstolen när nämndens beslut angrips genom ett extraordinärt förfarande, eftersom bestämmelsen i 5 kap. 2 § LOM inte är tillämplig i dessa fall. Någon rätt att överklaga domstolens beslut på grund av partsställningen förelåg därför inte. Inte heller ansåg Högsta domstolen att ett beslut om att återställa den försuttna tiden kunde anses angå nämnden på det sätt som krävs för att nämnden skulle anses ha rätt att klaga på beslutet trots avsaknad av partsställning (jfr. även rättsfallet NJA 2020 s. 190, "Bygglovet i Svarträ").

Det kan framstå som inkonsekvent att nämnden skulle ha klagorätt i en instans men inte i en annan i samma fråga. En sådan ordning innebär att nämnden inte har klagorätt om länsstyrelsen skulle ändra nämndens beslut medan nämnden har klagorätt om det är domstolen som gör det som nästföljande instans. Regleringen är emellertid tydlig. Bestämmelsen om att den först beslutande myndigheten blir den enskildes motpart

gäller endast i domstol. Inte heller ger praxis stöd för att av någon annan anledning tillerkänna nämnden klagorätt i förevarande situation. Mark- och miljööverdomstolen anser således att nämndens överklagande därför ska avslås.

Sammanfattning m.m.

Mark- och miljööverdomstolen har, i likhet med mark- och miljödomstolen, konstaterat att nämnden inte är klagoberättigad. Nämndens överklagande ska därför avslås.

Mark- och miljööverdomstolen har denna dag även avgjort mål nr ÖP 8336-23, ÖP 11137-23 och ÖP 11276-23, som också gällt frågan om klagorätt när länsstyrelsen har upphävt en kommunal nämnds beslut att avvisa överklaganden såsom för sent inkomna.

Det får anses vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att målet prövas av Högsta domstolen. Mark- och miljööverdomstolen tillåter därför med stöd av 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar att beslutet överklagas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2024-11-12

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Åsa Hanna, referent, och Katarina Berglund Siegbahn samt hovrättsassessorn Maria Hemmingsson Edwards.

Föredragande har varit Nina Hedvall Nordebo.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

SLUTLIGT BESLUT
2023-11-30
meddelat i Växjö

PARTER

Klagande

Myndighetsnämnden för miljö och byggnad i Skurups kommun

Motpart

1. P.O.

2. H-Å.O.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 6 oktober 2023; ärendenr 403-31659-2023 och 403-12342-2023, se bilaga 1

SAKEN

Användningsförbud avseende fastigheten X i Skurups kommun; nu fråga om avvisning

SLUTLIGT BESLUT

Mark- och miljödomstolen avvisar Myndighetsnämndens för miljö och byggnad i Skurups kommun överklagande.

BAKGRUND

Myndighetsnämnden för miljö och byggnad i Skurups kommun (nämnden) beslutade den 26 maj 2021 (MOB 2018-000956) om användningsförbud avseende byggnadsverk på fastigheten X ställt till H-Å.O.. Sedan H-Å.O. överlåt tit den aktuella fastigheten till P.O., beslutade nämnden den 27 juli 2021 om användningsförbud ställt till P.O..

Sedan ”H-Å.O” överklagat, upphävde länsstyrelsen den 12 januari 2023 nämndens beslut om användningsförbud som fattats den 26 maj 2021. Sedan nämnden överklagat det beslutet, upphävde mark- och miljödomstolen den 5 april 2023 länsstyrelsens beslut och återförvisade målet till länsstyrelsen för förnyad handläggning för klarläggande av vem som överklagar och vilket beslut som överklagas.

Sedan länsstyrelsen vid förnyad handläggning inhämtat uppgiften att H-Å.O. och P.O. överklagar båda gemensamt, begärde länsstyrelsen in nämndens rättidsprövning avseende överklagande av beslutet den 27 juli 2021. Därefter avvisade nämnden den 25 september 2023 överklagandet av P.O. som för sent inkommet.

Härefter har länsstyrelsen beträffande nämndens beslut om användningsförbud den 26 maj och den 27 juli 2021 och i fråga om avvisning beslutat så som framgår av bilaga 1 till detta beslut. Nämnden har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen

YRKANDEN M.M.

I överklagandet har **nämnden** klargjort att överklagan endast avser rättidsprövningen och inte frågan om användningsförbud. Beträffande rättidsprövningen har nämnden bland annat anfört att den anser att överklagan kommer enbart från H-Å.O. vars kontaktuppgifter var angivna i överklagandet, att överklagan sändes direkt till länsstyrelsen utan nämndens vetskap eller rättidsprövning, att H-Å.O. inte har behörighet att överklaga och att överklagan inkom för sent.

SKÄL FÖR BESLUTET

Enligt 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900) och 42 § förvaltningslagen (2017:900) får ett beslut överklagas av den som beslutet angår om det har gått denne emot. För att nämnden ska ha rätt att överklaga måste beslutet därmed anses ha gått nämnden emot. Avgörande för den bedömningen är den effekt som beslutet får utifrån de intressen som nämnden har att företräda i målet.

I egenskap av tillsynsmyndighet enligt plan- och bygglagen har nämnden i och för sig att företräda de allmänna intressen som tillsynen avser. I praxis har en nämnd härvid också ansetts ha rätt att överklaga när ett förpliktande beslut har upphävts.

Nämnden har i detta fall dock uttryckligen inte överklagat länsstyrelsens beslut att upphäva nämndens beslut om användningsförbud utan endast överklagat frågan om rättidsprövning. Nämndens överklagande skulle därför inte kunna medföra någon ändring i sak.

Enligt mark- och miljödomstolen företräder nämnden med sitt överklagande därmed inga intressen som kan ge nämnden rätt att överklaga länsstyrelsens beslut. Överklagandet ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-11)

Överklagande senast den 21 december 2023

Annika Wahlfried Wikingsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Annika Wahlfried Wikingsson, ordförande. Föredragande har varit tingsnotarien Jacob Gilbertsson.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress, e-postadress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se